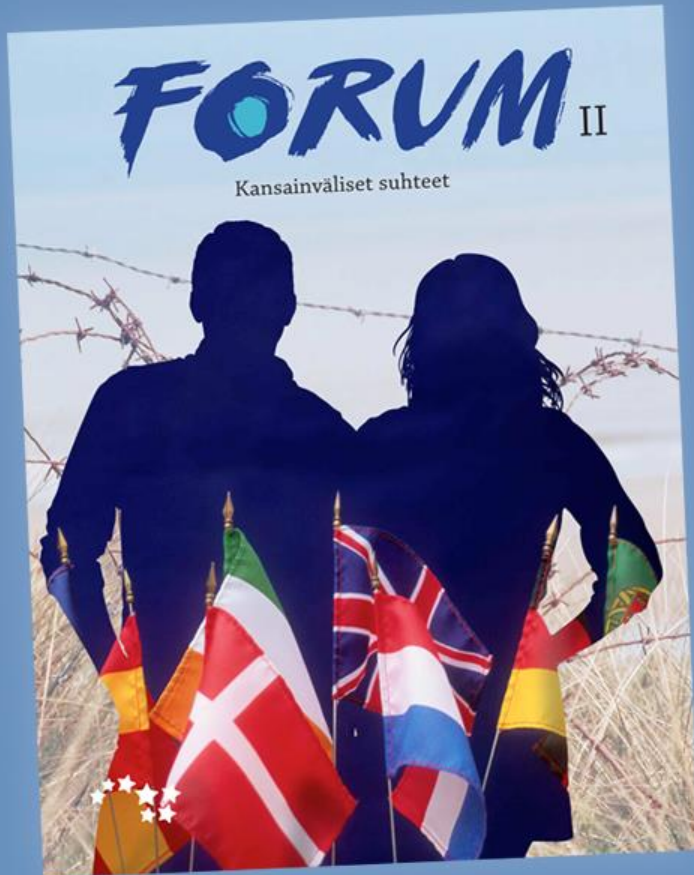


Siirtomaiden poliittista, sotilaallista  
ja taloudellista alistamista.



## Luku 3

# Imperialismin aikakausi



**Oppikirjan s. 20-27**

# TAUSTAA (Kreikan ja Rooman jälkeen)

- **Länsimaiden yhteiskuntien laajentuminen, kolme päävaihetta;**
  1. **ristiretket 1100-1300**
  2. **löytöretket 1500-1600 → kolonialismi**
    - Espanja ja Portugali 1500-l
    - I-B, Ranska, Alankomaat, Belgia 1600 - 1700-l
  3. **imperialismi 1870-1914**
    - teollistuminen ja nationalismi muuttivat länsimaiden yhteiskuntia → muuttivat maailmaa
    - Italia ja Saksa 1800-l
    - Tanska, Ruotsi

# **IMPERIALISMI**

**Livingstone: “Christianity,  
commerce and civilization”.**

# SYITÄ IMPERIALISMILLE

## 1. Taloudelliset syyt

- raaka-aineet
- markkinat
- merireitit
- työvoima
- investoinnit
- kova kilpailu
- Euroopan väestön kasvu

**Teollistuminen!**

# SYITÄ IMPERIALISMILLE

## 2. Valtapoliittiset syyt

- kansallinen turvallisuus, omavaraisuus
- sotilaallinen mahti
- kansainvälinen arvovalta

**Nationalismi!**

# SYITÄ IMPERIALISMILLE

## 3. Kulttuuridarvinistiset syyt

- sivistystehtävä
- korkeampi elintaso
- lääketiede ja sairaanhoito
- edistyksen vieminen Afrikkaan
- kristinuskon levittäminen
- itsehallinnon ja demokratian opettaminen

## 4. Muuta

- yksittäisten henkilöiden intohimo

Perustelut!

# LISÄTEHTÄVÄ: TULKINTATEHTÄVÄ!

**Pedanet:**

**• TEE LIITTEENÄ OLEVA TULKINTATEHTÄVÄ!**

**Sieltä tehtävät b) ja c).**

**b) Lue alla olevat dokumentit ja pohdi, mitä imperialismiin syytä kukin niistä mielestäsi edustaa.**

# **Dokumenttitehtävä a) Imperialismiin syitä**

- 1. Valtapoliittiset syyt**
- 2. Valtapoliittiset syyt**
- 3. Taloudelliset syyt**
- 4. Valtapoliittiset syyt**
- 5. Kulttuuridarvinistiset syyt**
- 6. Kulttuuridarvinistiset syyt, valtapoliittiset syyt**
- 7. Taloudelliset syyt**
- 8. Taloudelliset syyt**

# LISÄTEHTÄVÄ: TULKINTATEHTÄVÄ!

**Pedonet:**

**• TEE LIITTEENÄ OLEVA TULKINTATEHTÄVÄ!  
Sieltä tehtävät b) ja c).**

**c) Tulkitse Rudyard Kiplingin runoa ”Valkoisen miehen taakka”**

**c) Rudyard Kipling julkaisi v. 1899 runon "Valkoisen miehen taakka", "The White Man's Burden"**

**Ota Valkoisen miehen taakka: Pois poikasi parhaimmat kotimaastan laita ja heistä tee vankeisi palvelijat, jotka ikeen alla raataa eestä heimojen villien, väen äsken voitetun, jörön, puoleksi lasten, puoleksi pirujen.**

**Ota Valkoisen miehen taakka, peri palkkansa ainainen: Sinun holhottavaisi moite, vihan kauna myrkyllisen, Surkea valitus laumain, jotka (vaivoin!) valoon veit: "Miksi pimeytemme poistit, vapaiksi meidät teit?"**

**c) Rudyard Kipling julkaisi v. 1899 runon "Valkoisen miehen taakka", "The White Man's Burden"**

- 1. Oli eurooppalaisten velvollisuus "sivistää" muita, se oli jopa taakka.**
- 2. Eurooppa lähetti "parhaat" miehet tähän kovaan työhön.**
- 3. Alkuperäiset kuvataan alkeelliseksi, oudoksi ja lapsenomaiseksi.**
- 4. Alkuperäiskansat eivät ymmärrä omaa parastaan, vaan vastustavat sivistystä.**

1. Valkoisen miehen taakka käsitteenä tarkoittaa eurooppalaisten ajatusta siitä, että heidän velvollisuutenaan oli sivistää muita kansoja.

2. Runon mukaan siirtomaiden hallitseminen on raskas velvollisuus eurooppalaisille.

3. Euroopasta lähtevät parhaat miehet auttamaan siirtomaita ja tekemään kovasti töitä niiden puolesta.

*Ota Valkoisen miehen taakka:  
Pois poikasi parhaimmat  
kotimaastaan laita ja heistä  
tee vankeisi palvelijat,  
jotka ikeen alla raataa  
eestä heimojen villien,  
väen äsken voitetun, jörön,  
puoleksi lasten, puoleksi pirujen.*

*Ota Valkoisen miehen taakka,  
peri palkkansa ainainen:  
Sinun holhottavaisi moite,  
vihan kauna myrkyllisen,  
Surkea valitus laumain,  
jotka (vaivoin!) valoon veit:  
"Miksi pimeytemme poistit,  
vapaiksi meidät teit?"*

4. Alkuperäiskansat kuvataan erilaisiksi kuin eurooppalaiset: alkeellisiksi, oudoiksi ja lapsenomaisiksi.

5. Alkuperäiskansat eivät ymmärrä omaa parastaan eivätkä osaa arvostaa eurooppalaisten toimia. Ne haluaisivat päästä takaisin entiseen.

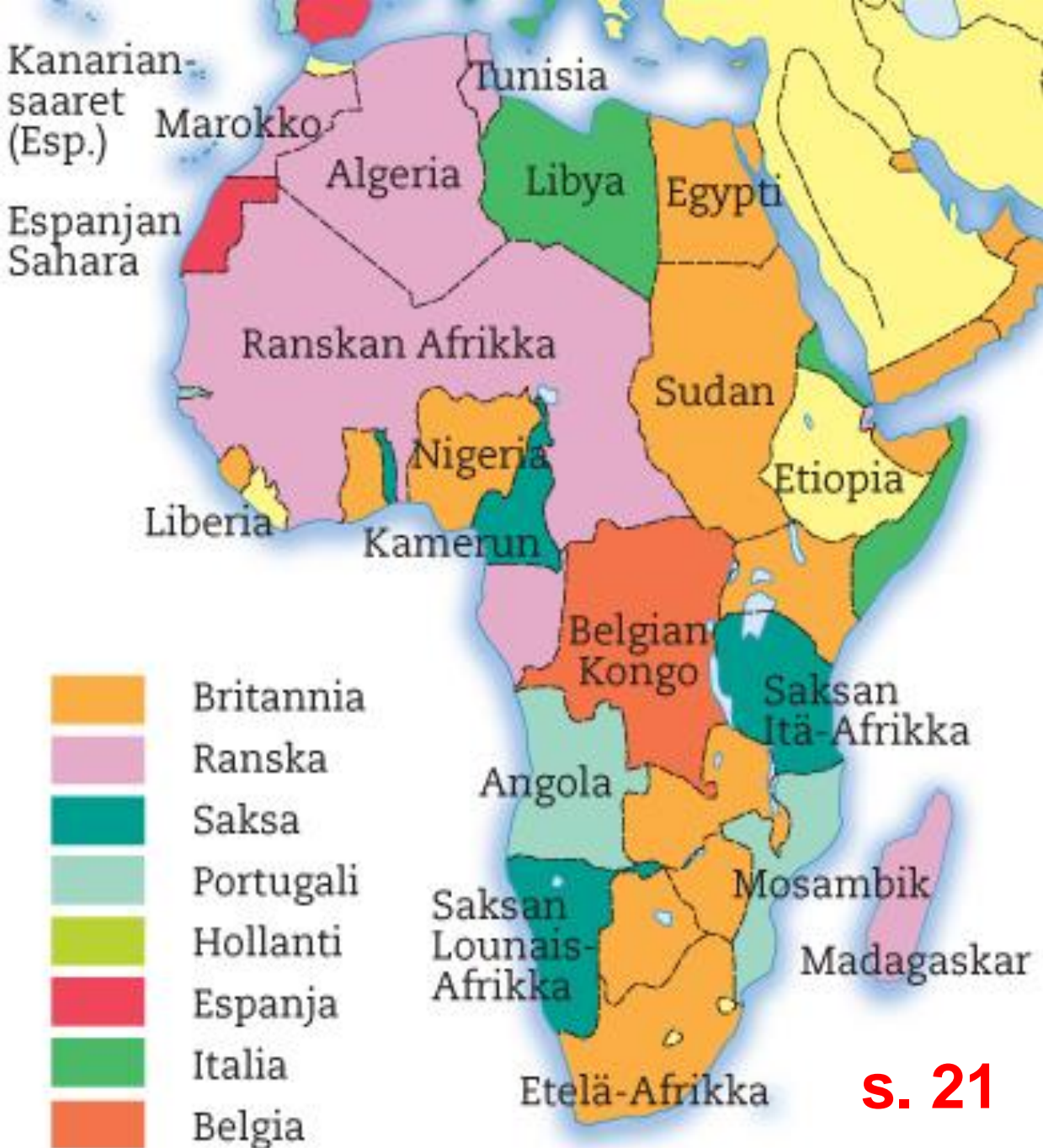
# Euroopan siirtomaat

	Afrikka	Aasia	Muita
<b>Iso-Britannia</b>			
<b>Ranska</b>			
<b>Espanja</b>			
<b>Portugali</b>			
<b>Saksa</b>			
<b>Italia</b>			
<b>Alankomaat</b>			
<b>Belgia</b>			

**Kahoot!**

# Euroopan siirtomaat

	<b>Afrikka !!!</b>	<b>Aasia</b>	<b>Muita</b>
<b>Iso-Britannia</b>	<b>Egypti, Etelä-Afrikka, Sudan</b>	<b>Intia</b>	<b>Australia, Kanada</b>
<b>Ranska</b>	<b>Algeria, Madagaskar</b>	<b>Indo-Kiina</b>	<b>Ranskan Guyana</b>
<b>Espanja</b>	<b>Espanjan Sahara</b>	<b>Filippiinit → USA</b>	<b>(Etelä-Amerikka)</b>
<b>Portugali</b>	<b>Angola, Mosambik</b>	<b>Macao</b>	<b>Brasilia</b>
<b>Saksa</b>	<b>Namibia, Tansania</b>	-	-
<b>Italia</b>	<b>Libya, Somalimaa</b>	-	-
<b>Alankomaat</b>	-	<b>Indonesia</b>	<b>Surinam (E-Amerikka)</b>
<b>Belgia</b>	<b>Kongo</b>	-	-



## Ryntäys Afrikkaan

1500- ja 1600-luvuilla lähinnä Portugali ja Hollanti perustivat Afrikan rannikolle siirtokuntia.

Britannia otti 1795 haltuunsa Etelä-Afrikan ja Ranska 1830 Algerian.

1800-luvun jälkipuoliskolla Britannia ja Ranska ehtivät kaapata suuren osan Afrikasta. Muille valtioille jäi pienempiä alueita.

Belgian kuningas Leopold onnistui anastamaan Kongon maatilakseen, koska hän oli rahoittanut alueelle suuntautuneita tutkimusmatkoja (Livingstone).

Yhdysvaltain vapauttamien orjien asuttama Liberia ja kristittyjen asuttama Etiopia jäivät itsenäisiksi.

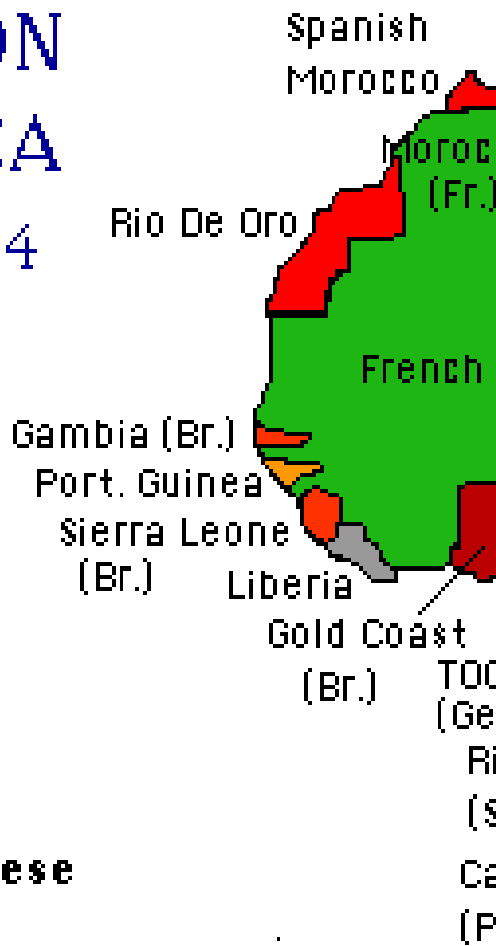


# PARTITION OF AFRICA

1885 - 1914

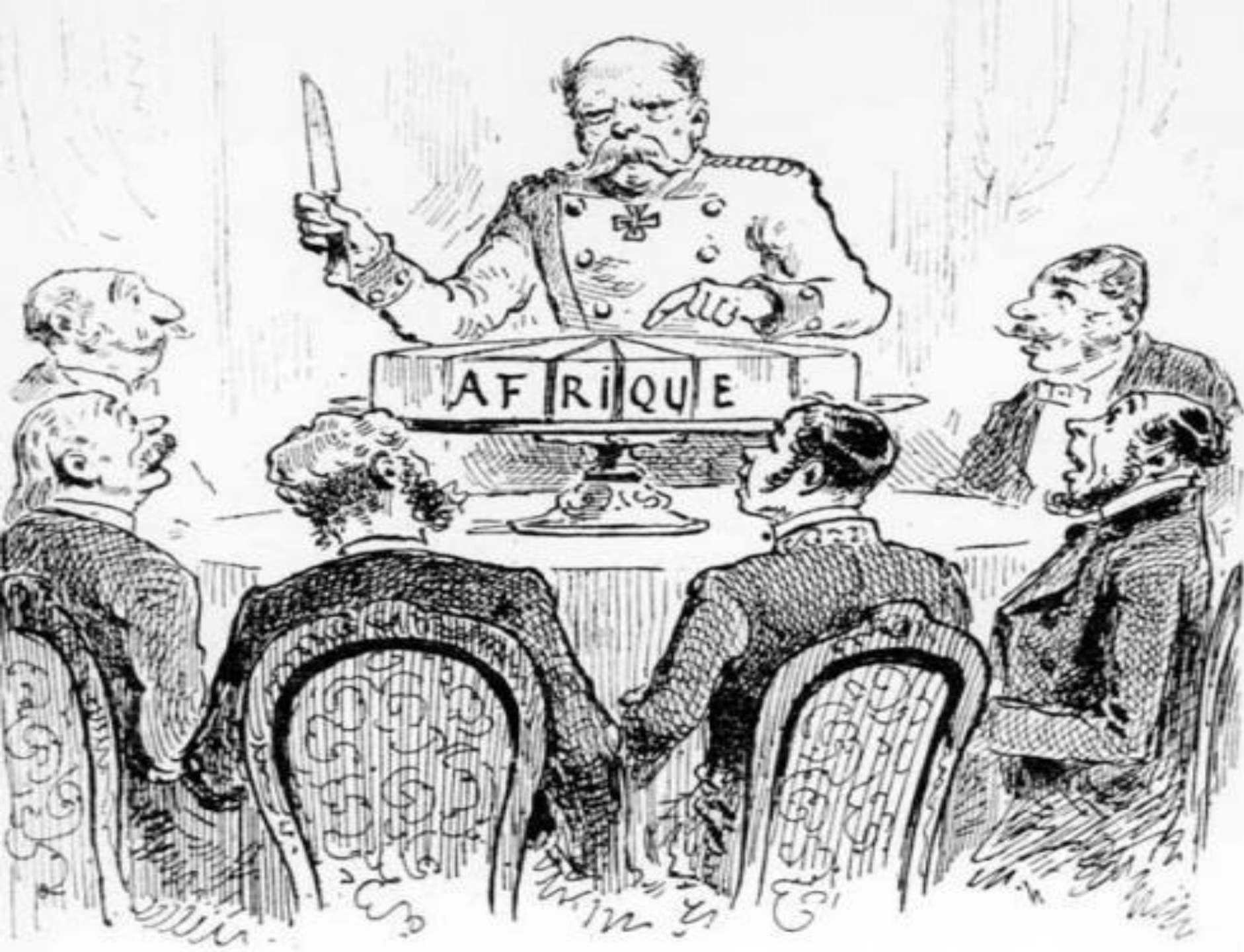
## Colonial Powers

-  **British**
-  **French**
-  **German**
-  **Portuguese**
-  **Italian**
-  **Belgian**
-  **Spanish**
-  **Independent**



# AFRIKAN JAKAMINEN

- **v. 1880 10% Afrikasta vallattu**
  - v. 1900 lähes kokonaan
- **aluksi rannikot:**
  - Portugalin Angola ja Mosambik 1500-l
  - Brittien Kapmaa 1815
  - Ranskan Algeria 1830
- **Berliinin konferenssi 1884-85:**
  - **Afrikan jaon periaatteet – konfliktien välttäminen**
  - **omistukset rannikolla oikeuttivat sisämaan valloitukseen**



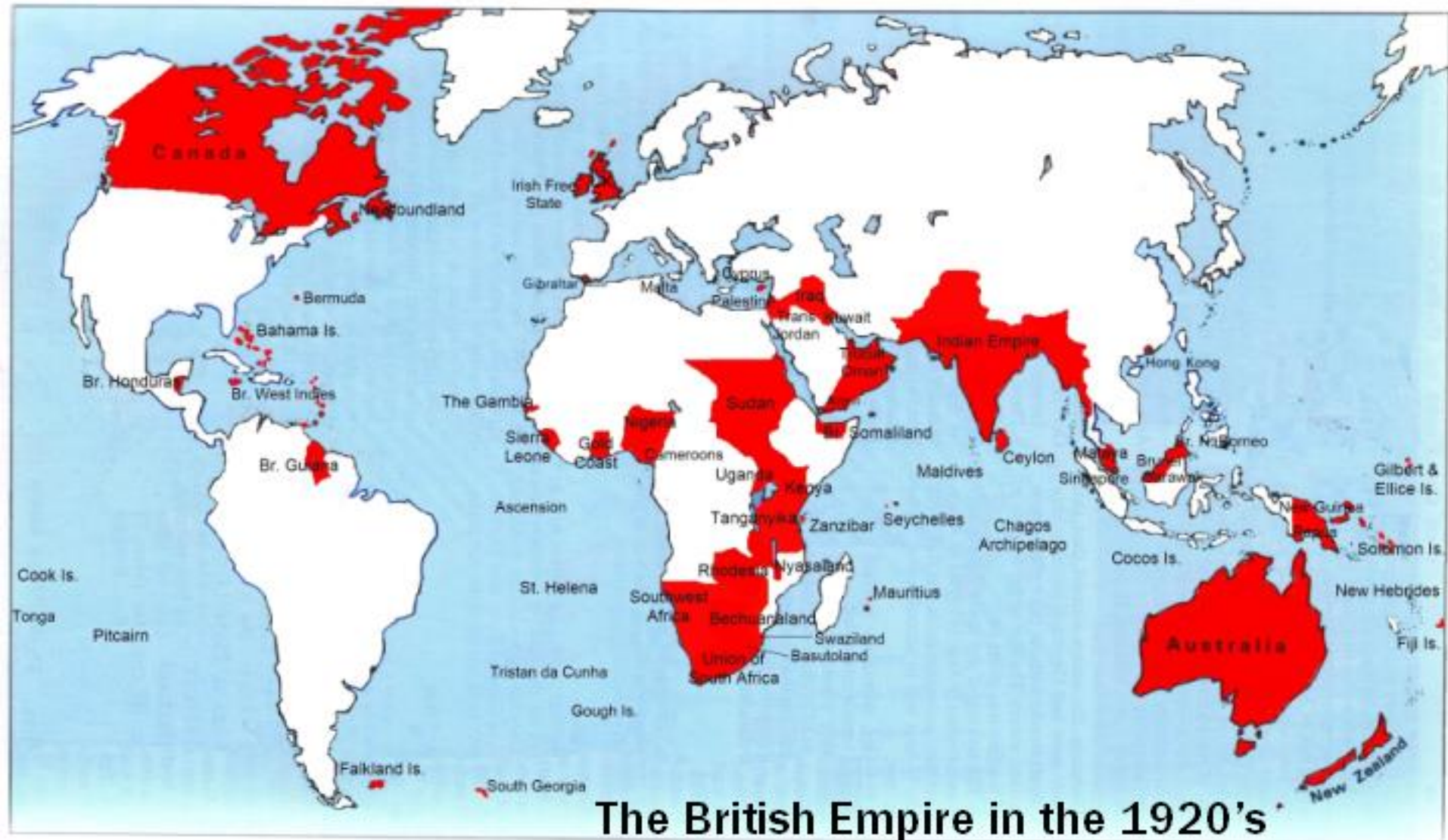
# **AFRIKAN JAKAMINEN**

- **Iso-Britannian tavoite → Kairosta Kapkaupunkiin**
- **Ranskan ja Saksan tavoite → alueet idästä länteen**
- **Belgian ja Portugalin alueet puskurialueina**
- **1910 itsenäisinä vain Etiopia ja Liberia**

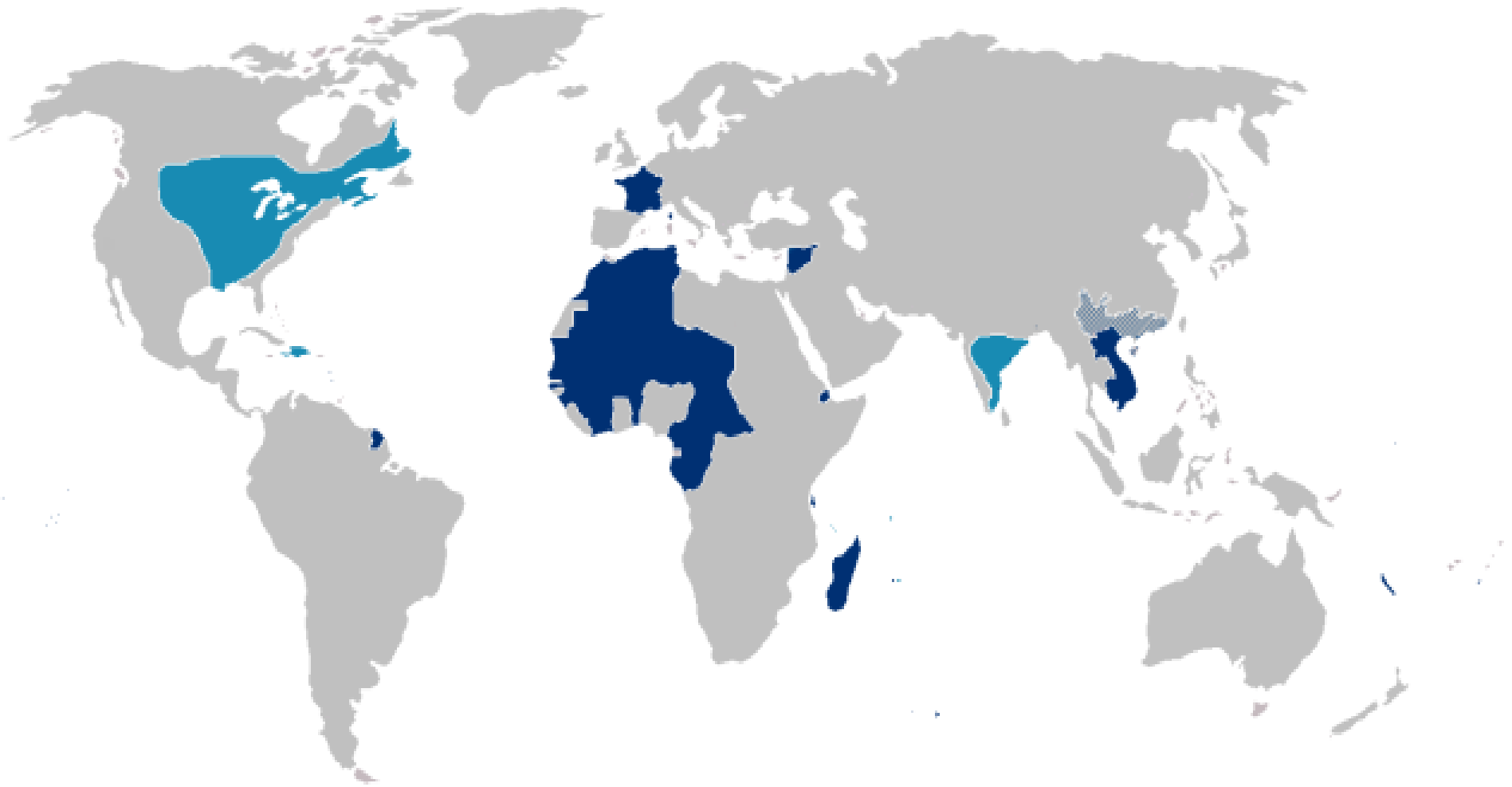
# Siirtomaiden valloitus

	<b>1876</b>	<b>1900</b>	<b>Muutos%</b>
<b>Afrikka</b>	<b>10,8</b>	<b>98,9</b>	<b>88,1</b>
<b>Aasia</b>	<b>51,5</b>	<b>56,5</b>	<b>5</b>
<b>Australia</b>	<b>100</b>	<b>100</b>	<b>0</b>
<b>Amerikka</b>	<b>27,5</b>	<b>27,2</b>	<b>-0,3</b>

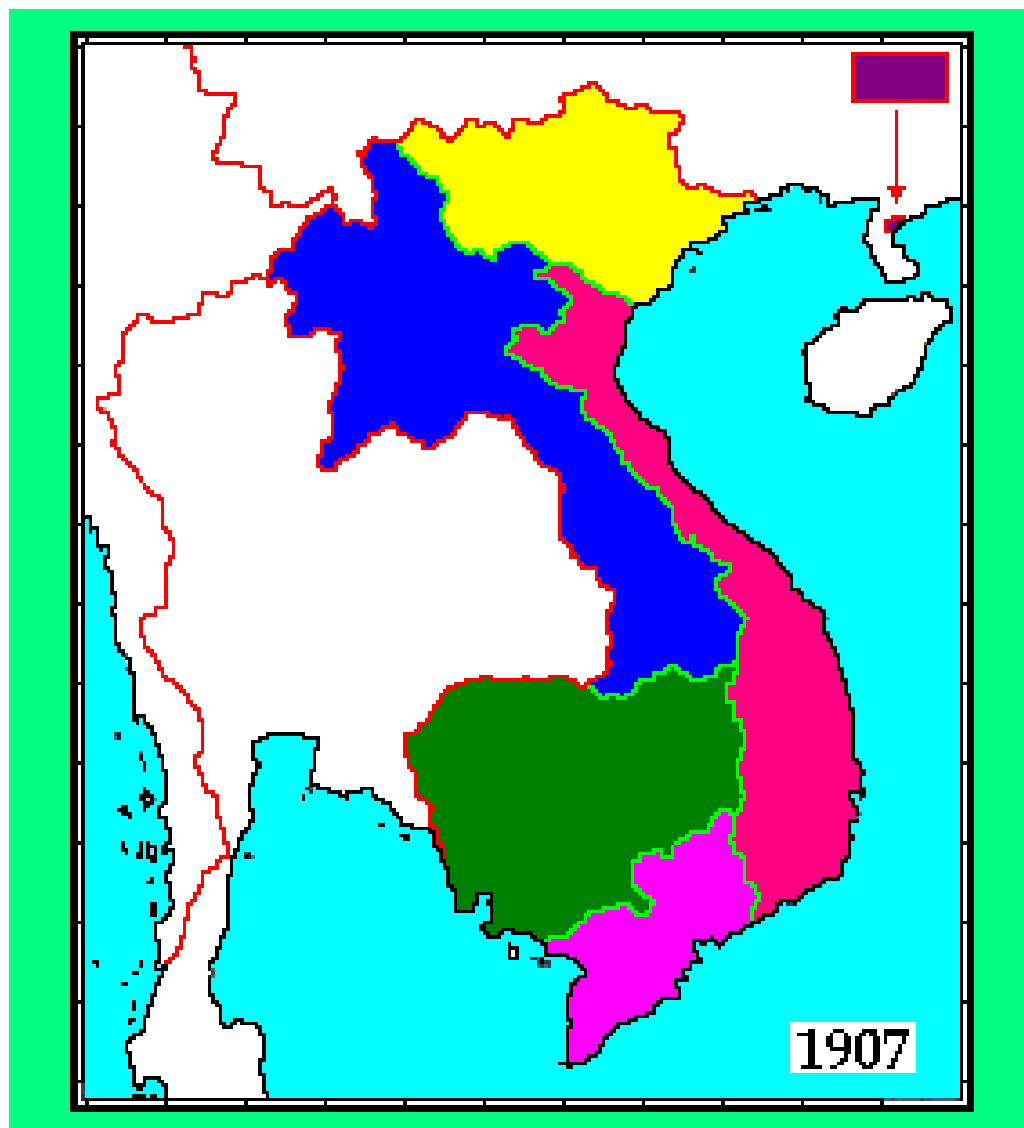
# The Empire, where sun never sets...









# Ranskan Imperiumi

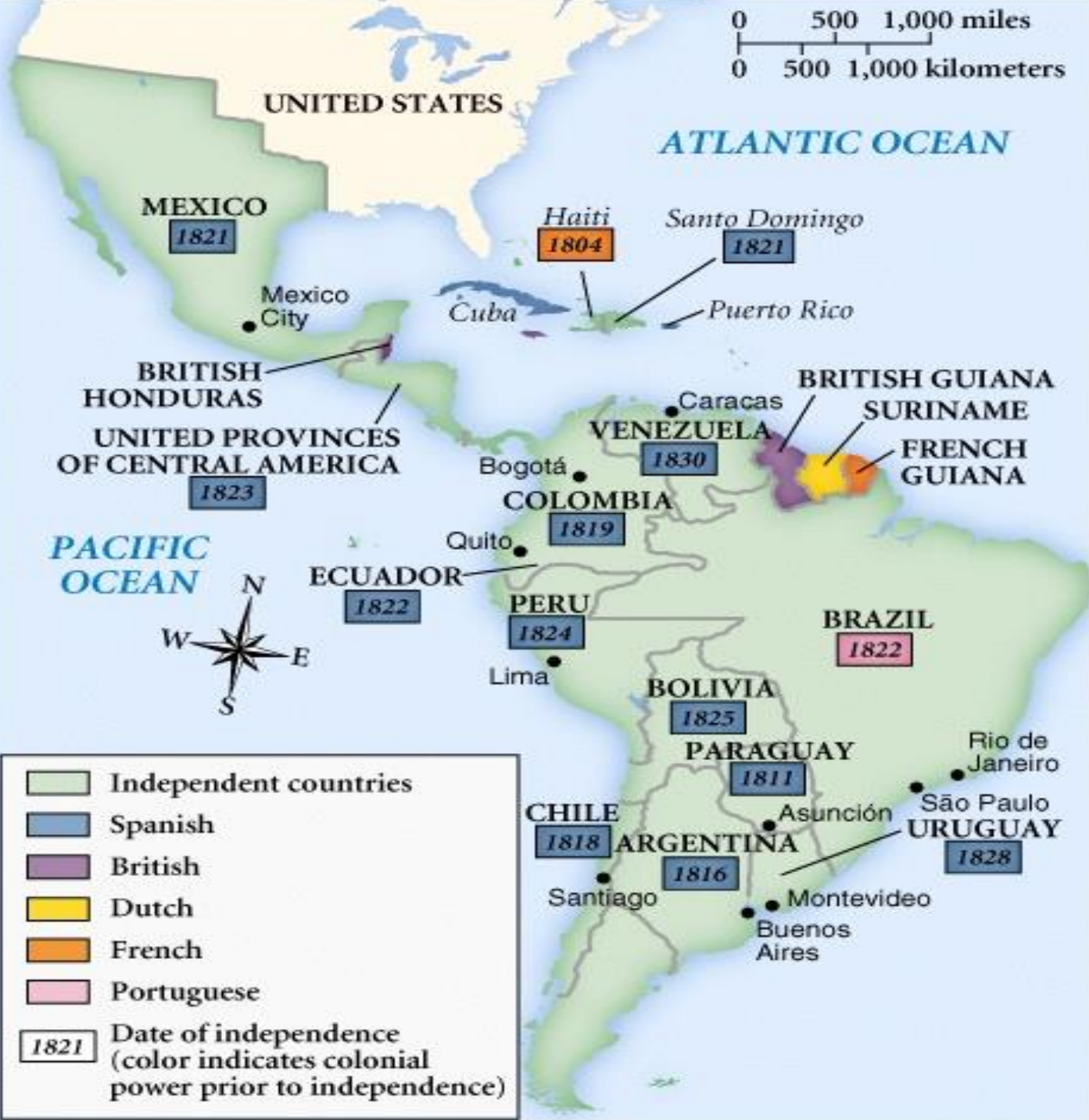


# Ranskan Indokiina



French Indochina  
administrative

-  Cochinchina
-  Cambodia
-  Annam
-  Tonkin
-  Laos
-  Kwangchouwan





# Entä...?

- **Voidaanko USA:ta pitää imperialistisena maana?**
- **Entä Venäjää?**
- **Valloitettiinko Kiina?**
- **mikä oli Japanin rooli?**

# USA:n imperiumi



# Our "Sphere of Influence"



# "Avointen ovien" -politiikka



# Venäjän laajeneminen

## THE EXPANSION OF THE RUSSIAN EMPIRE, 1613-1914

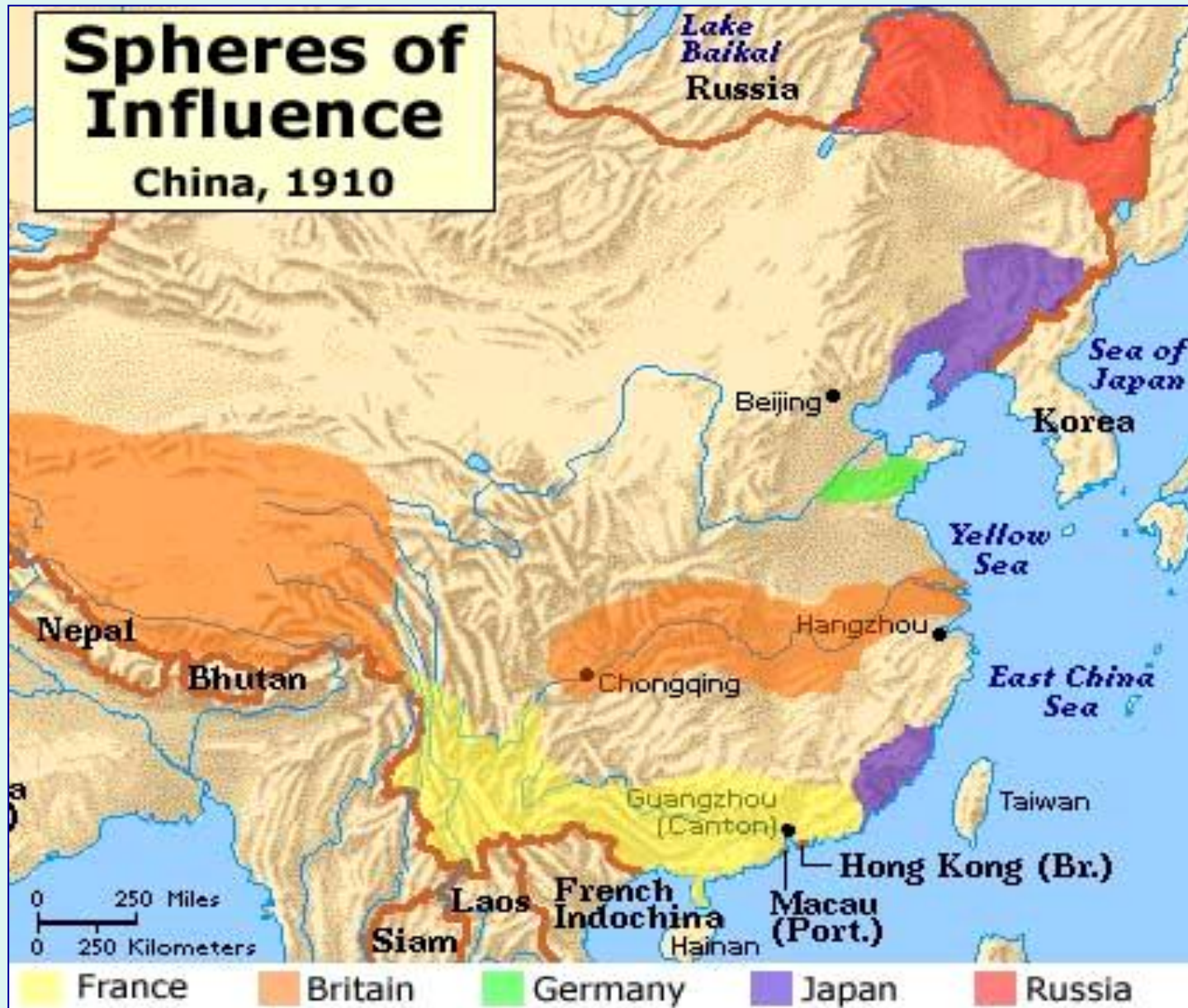
Thomas D. Clark, Ph.D., Professor of History  
University of Kentucky



**Mitä ranskalainen poliittinen pilakuva vuodelta 1890 kertoo Kiinan kansainvälisestä asemasta?**



# Kiina 1900-luvun alussa



# DER WAHRE JACOB

Abonnementspreis pro Jahr Mf. 2,00  
Kleinigen pro 4 polnische Koppreise-Zeile Mf. 1,20  
Ercheint alle vierzehn Tage.  
Preis bei Postbezug vierteljährlich 65 Pf. (ohne Postgeb.).  
Verantwortlich für die Redaktion: H. Gernsamm in Stuttgart.  
Verlag und Druck von J. B. Metz Nachf. in Stuttgart.



\*\* Guten Appetit! \*\*

**Millaisen kuvan  
saksalainen  
pilapiirros  
vuodelta 1904  
antaa Japanista ja  
Venäjältä?**



- **Japani on kuvattu pieneksi, mutta päällä on asepuke ja kädessä pistooli.**
- **Japanin toinen käsi on kantositeessä, mikä viittaa johonkin ongelmaan, esimerkiksi Japanin ja Kiinan väliseen sotaan Korean alueesta 1895.**



• • Guten Appetit! • •

- **Venäjä on kuvattu isoksi vihaiseksi vanhaksi kasakaksi.**



- **Venäjä uhkaa kakkuna kuvattua Mantsurian aluetta; ruokailuvälineet ovat Venäjän käsissä.**



- Rautatie viittaa Venäjän laajentumishaluihin itään.
- Japani on torjumassa Venäjän yritystä ja ampuu Venäjää nenään, josta vuotaa verta.
- Pieni ja tehokas Japani on siis lyömässä ison Venäjän.
- Alareunan "Hyvää ruokahalua" -toteamus voidaan liittää Japaniin.

# DER WAHRE JACOB

Abonnementspreis pro Jahr Mfr. 2,00  
 Einzelgen pro 4 poltatione Kopureille-Zeile Mfr. 1,20  
 Erscheint alle vierzehn Tage.  
 Verantwortlich für die Redaktion: H. Gernann in Stuttgart.  
 Preis bei Postbezug vierteljährlich 65 Pf. (ohne Postgeb.).  
 Verlag und Druck von J. B. Metz Nachf. in Stuttgart.



\*\* Guten Appetit! \*\*

## Tulkinnassa huomioitavia asioita (lähdekritiikki):

- **Pilakuva on saksalainen.**
- **Saksan ja Venäjän suhteet olivat huonot, koska Venäjä oli liitossa Ranskan kanssa.**
- **Kuva on Venäjän ja Japanin välisen sodan alkuvaiheesta ja lehden kansikuva, eli kaikkiaan siis vahva kannanotto.**



# Kiina ja Japani 1800-luvun lopulla

## • Japani

- avautui kokonaan
- kävi kauppaa tavaroilla
- otti vastaan länsimaalaista kulttuuria
- uudisti yhteiskuntaa
- teollistui
- ”Meiji” –restauraatio, Japanista nykyaikainen siirtomaavaltio

## • Kiina

- vain muutamat kaupungit avoimia
- vaati maksun hopeassa
- pitäytyi omassa kulttuurissa
- pysyi vanhoillisena
- pysyi vanhassa tuotannossa
- kapinat ja ulkomaalaisten ekstrasitoriaalioikeudet

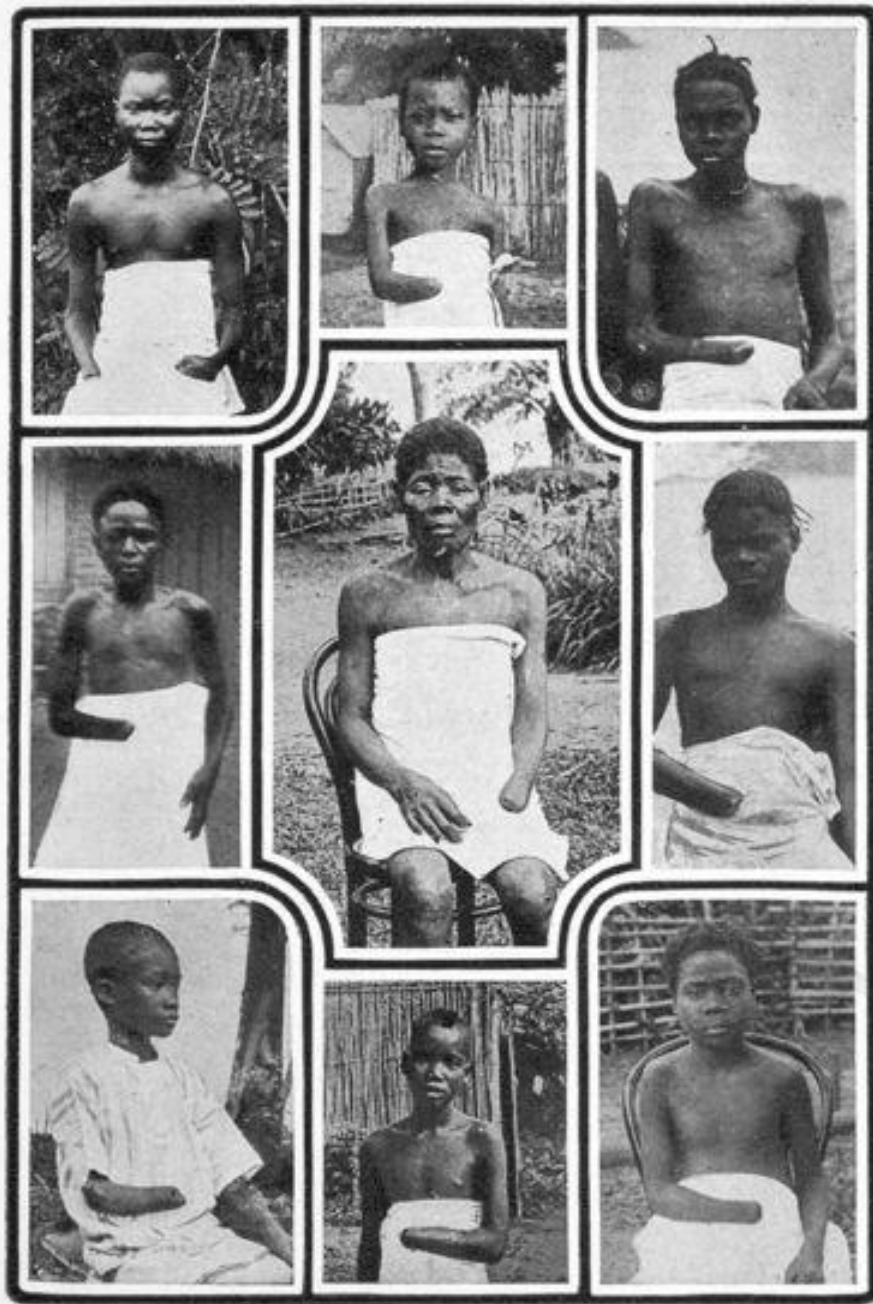
# Imperialismin muodot

<b>MUOTO</b>	<b>MÄÄRITELMÄ</b>	<b>ESIMERKKI</b>
<b>1. SIIRTOMAA</b>	Maa tai hallinto, jonka alue on vieraan valtion vallassa.	Ranskan siirtomaa Algeria.
<b>2. PROTEKTORAATTI</b>	Maa tai alue, jonka hallintoa vieras valtio valvoo.	Ruhtinaiden hallitsemat alueet brittiläisessä Intiassa.
<b>3. VAIKUTUSPIIRI</b>	Alue, jossa vieras valtio vaatii taloudellisia ja poliittisia etuoikeuksia.	Kiinan rannikkoalueet.
<b>4. TALOUDELLINEN IMPERIALISMI</b>	Itsenäinen, alikehittynyt valtio, jonka hallintoa ulkomaiset yritykset valvovat hallituksensa tukemina.	Dole-hedelmäyhtiö valvoi Havaijin ananaskauppaa.

# **SEURAUKSIA;** Maailmasta vallattu vuonna **1800 55% - 1878 67% - 1914 84%**

- oikeus päättää omista asioista menetettiin (ransk. suora ja engl. epäsuora hallinto)**
- kauppa ja liikenne intialaisille ja eurooppalaisille**
- heimorajat rikkoontuivat**
- oman kulttuurin häviäminen**
- verot ja pakkotyö**
- viljelykasvit ja kaivostoiminta eurooppalaisia varten**
- + infrastruktuuri (liikenne)**
- + lääketiede ja sairaanhoito**
- + koulutus**





FROM PHOTOGRAPHS, CONGO STATE

“The pictures get sneaked around everywhere.”— *Page 40.*